

Становище

на дисертационния труд на Мария Йорданова Гайдарова

на тема:

„Съвременни подходи за повишаване ефективността на образователния процес, базирани на информационни и комуникационни технологии“

за присъждане на научнообразователната степен доктор по методика на обучението по информатика и информационни технологии

от доц. д-р Петя Иванова Асенова, деп. Информатика, НБУ

Мария Йорданова Гайдарова представя дисертационен труд в област на висше образование Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..., докторска програма Методика на обучението по информатика и информационни технологии към катедра Компютърни технологии, на ФМИ, ПУ „П. Хилендарски“.

Избраният проблем е безспорно **актуален**, има съвременно звучене и е свързан с повишаване на ефективността на образователния процес, базиран на използване на ИКТ. Съществуват и други изследвания за използване на ИКТ в образованието, но те не изчерпват темата, поради което представеният дисертационен труд има смисъл. Още повече, че в практиката непрекъснато навлизат нови технологични средства.

Дисертационният труд се състои от увод, три глави, заключение, три приложения, библиография, списък на публикациите на докторанта по темата и апробация на резултатите. Общият обем е 167 страници, като основният текст обхваща 128 страници, приложенията – 39 страници. Към работата са добавени приноси на дисертационния труд, декларация за оригиналност, перспективи за бъдещо развитие, списък на фигурите, таблиците, а също и на използваните съкращения. Посочените използвани източници са 121 на брой, от които 32 на български език и 63 на английски, 26 са уеб базирани.

Уводната част обосновава актуалността на изследването, дава представа за използваната методология и структурата на дисертационния труд. Формулирани са обект, предмет, цел на изследването, задачи, работна хипотеза, посочени са използваните изследователски методи. Докторантът се ориентира добре в методологията на едно образователно изследване, което по-нататък следва в своята дисертация.

Първа глава представя теоретичните основи на изследването. Анализирани са научни публикации и практически резултати в училищната практика за използване на ИКТ в учебния процес. Богатият практически опит на Мария Гайдарова, включително и на високо управленско равнище, е предпоставка за добро познаване на образователната система в различни аспекти, включително и за целите на дисертационното изследване. Специално внимание е отделено на ИКТ

базирани подходи за повишаване на ефективността на образователния процес с акцент на иновативните методи на преподаване, методите на обучение в дигитална среда с използване на отворени образователни ресурси и възможностите за споделяне, и сътрудничество на най-добрите образователни практики в обществена мрежа. Това, което би било добре да присъства в тази част е разбирането на автора за понятието ефективност на образователния процес, след което да се търсят спецификите на ИКТ за повишаване на ефективността. Това е важно, защото понятието „ефективност“ присъства в хипотезата и по-нататък подлежи на доказателство.

Втора глава е посветена на създадената авторска технологична среда и методическия инструментариум за реализиране на ефективен учебен процес с използване на ИКТ. Представени са новите тенденции за дигитализация и поддържане на динамична виртуална среда за обучение и създаване на отворени образователни ресурси и инструменти, улесняващи обучението в училище и извън него. Отдава се голямо значение на мрежи за споделяне на опит, учебни ресурси и обучения на учители, включително на европейско равнище. За подпомагане и реализиране на ефективен образователен процес е създадена *Платформа за взаимопомощ на учители и училища* (www.teacherwef.bg). Системата дава възможност за разработване от преподавателите на структурирани уроци за общо ползване, като структурата е предложена от докторант Гайдарова. Разработеният методически инструментариум е прилаган многократно с ученици от различни степени на училищното образование у нас.

Тази глава съдържа основните приноси на докторанта и е безспорно полезна за развитие на училищната практика.

Трета глава е именувана „Методика на изследването и диагностика на резултатите от педагогически експеримент“. Тя представя методиката на педагогическият експеримент – целите, етапите условията за провеждане. Предложени са критерии за иновативна промяна на образователния процес, базирани на ИКТ. Изследването е проведено с 68 иновативни учители от начален и прогимназиален етап в училища от град Пловдив. Направена е анкета за проучване на тяхното мнение за ефективността на образователния процес в дистанционното обучение по време на Ковид пандемията. Представени са данни за апробирането на Платформата за взаимопомощ на учители и училища. Формулирани са основни изводи. Използван е семпъл набор от изследователски методи за обработка на наличните данни, което не позволява на докторанта богата интерпретация на експерименталните резултати. Формулираната хипотеза се доказва чрез мнението на учителите, не се използват по-подходящи за тази цел статистически методи.

Авторефератът съответства на съдържанието на дисертационния текст.

Списъкът на представените от докторанта публикации по темата се състои от 5 заглавия, едно от които е в индексирано издание. От публикациите 2 са на английски език и 2 - на български. Две са публикувани в сборници от конференции, 2 са статии в списания и една – в книга по проект. Няма данни за забелязани цитирания.

Използваните литературни източници са 121 на брой, на български и английски езици. Те са разнообразни (списания, сборници от конференции, книги, учебни материали, разработки по проекти, специализирани бюлетини и др.) и отразяват съвременните технологични постижения, имащи място в училищната практика.

Езикът е стегнат и ясен. Избраната структура на дисертацията е подходяща.

Коментари:

- На места в текстовете на дисертацията и автореферата се забелязват технически грешки.
- Хипотезата се отнася до ефективността на образователния процес въобще, а в експерименталната част тя се дискутира за дистанционното обучение. Доказването на работната хипотеза се нуждае от използване на по-подходящи статистически методи, а в изследването докторантът се позовава на мнението на учителите, получено чрез анкета.
- Добро впечатление прави, че след всяка глава има изводи и списък на публикациите на автора, които се използват в съответната глава.

Въпроси:

- В Платформата за взаимопомощ на учители и училища могат ли да се регистрират и участват университетски преподаватели, педагози от научни или обучителни организации? Според мен това би обогатило обмена на идеи в платформата.
- От кого се извършва верификацията на уроците в системата за съответствие с учебните програми на МОН?
- В експерименталната част забелязани ли са специфики, отнасящи се до ефективността на образователния процес при двете възрастови групи – начален и прогимназиален етап?

Приносите на докторант Мария Гайдарова могат да бъдат обобщени по следния начин:

- Анализирани са съвременните тенденции за трансформиране на образованието и са определени ИКТ базирани подходи за повишаване ефективността на образователния процес.
- Създадена е авторска *Платформа за взаимопомощ на учители и училища* за споделяне на образователни ресурси и обмяна на опит. Разработен е методически модел за структуриране на урок в Платформата www.teacherwef.bg.
- Дефинирани са критерии за иновативна промяна на образователния процес чрез прилагане на ИКТ.
- Разработени са и са апробирани методически ресурси за учители, които са предоставени за свободно ползване в Платформата.

Отбелязаните по-горе несъвършенства не снижават достойнствата на работата на докторант Мария Гайдарова.

Заключение:

Оценката ми за дисертационния труд, автореферата, научните публикации и научните приноси на Мария Йорданова Гайдарова е определено положителна.

Извършено е самостоятелно и достатъчно по обем научно изследване с получени полезни резултати за училищната практика. Представеният дисертационен труд отговаря напълно на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, Правилника за развитие на академичния състав на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски” и специфичните изисквания на Факултета по математика и информатика при ПУ „Паисий Хилендарски” за придобиване на образователната и научна степен „Доктор”.

Постигнатите резултати ми дават основание убедено да предложа на научното жури да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор” на Мария Йорданова Гайдарова в област на висше образование: „1. Педагогически науки”, професионално направление „1.3. Педагогика на обучението по ...”, научна специалност „Методика на обучението по информатика и информационни технологии”.

Изготвил:

.....
Доц. д-р Петя Асенова
департамент по Информатика
Нов български университет
ул. „Монтевидео” 21, София 1618
сл. тел.02 811 0 611 моб.тел. 0889 352709
e-mail: pasenova@gmail.com

28.08.2022

София